

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.20.778/2024/10.

A tanács tagjai: Dr. Döme Attila a tanács elnöke
Dr. Farkas Antónia előadó bíró
Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Madarász Anna bíró
Dr. Tibold Ágnes bíró

A felperesek: I. rendű
II. rendű
III. rendű
V. rendű
VI. rendű

A felperesek képviselője: Szűcs Péter Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Szűcs Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Pencz Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Pencz János ügyvéd)

A per tárgya: kártérítés és sérelemdíj megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.134/2024/7. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Debreceni Törvényszék 32.P.21.064/2022/58. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét – a perköltségre is kiterjedően – részben megváltoztatja, az alperes tőkeösszegben marasztalását az I. rendű felperes javára 17.438.457 (tizenhétmillió-négyszázharmincnyolcezer-négyszázötvenhét) forintra és ebből a 2024. március 6-tól fizetendő kamattal érintett összeget 13.500.000 (tizenhárom-millió-ötszázezer) forintra; a II. és a III. rendű felperes javára személyenként 13.076.332 (tizenhárommillió-hetvenhatezer-háromszázharminckét) forintra és ebből a 2024. március 6-tól fizetendő kamattal érintett összeget 12.999.999 (tizenkétmillió-kilencszázkilencvenkilencezer-kilencszázkilencvenkilenc) forintra; az V. rendű felperes javára 8.152.666 (nyolcmillió-százötvenkétezer-hatszázhatvanhat) forintra és ebből a 2024. március 6-tól fizetendő kamattal érintett összeget 7.999.999 (hétmillió-kilencszázkilencvenkilencezer-

kilencszáz-kilencvenkilenc) forintra; a VI. rendű felperes javára 4.152.666 (négymillió-százötvenkétezer-hatszázhatvanhat) forintra és ebből a 2024. március 6-tól fizetendő kamattal érintett összeget 3.999.999 (hárommillió-kilencszázkilencvenkilencezer-kilencszázkilencvenkilenc) forintra; az elsőfokú perköltségben marasztalását 2.603.850 (kétmillió-hatszázháromezer-nyolc-százötven) forintra felemeli. Az alperes által fizetendő eljárási illeték összegét 1 395.000 (egymillió-háromszázkilencvenötezer) forintra, az állam által előlegezett költség összegét 982.824 (kilencszáznyolcvankétezer-nyolcszázhuszonnégyszáz) forintra felemeli. Az állam terhén maradó eljárási illeték összegét 105.000 (százötezer) forintban, az állam által előlegezett költség összegét 73.976 (hetvenháromezer-kilencszázhatvanhat) forintban állapítja meg. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletet helyben hagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., II., III., V. és VI. rendű felpereseknek egyetemlegesen 687.400 (hatszáznyolcvanhétezer-négyszáz) forint másodfokú eljárási költséget.

A Kúria megállapítja, hogy a felülvizsgálati eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi az alperest, hogy e határozat jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül fizessen meg az államnak a Nemzeti Adó- és Vámhivatal illetékbevételi számlájára 1.288.000 (egymillió-kétszáznyolcvannyolcezer) forint felülvizsgálati eljárási részilletéket.

Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes 2018. szeptember 9. napján kötött házasságot néhai L A-néval, míg gyermekei a II. rendű felperes 2015. május 26-án, a III. rendű felperes 2019. március 29-én született. A IV.-V. rendű felperesek néhai L A szülei, a VI. rendű felperes pedig a testvére.

[2] 2021. december 11-én néhai L A-né, valamint az I., II. és III. rendű felperesek Nádudvaron, a kijelölt gyalogátkelőhelyen mentek át, miközben egy személygépkocsi fékezés nélkül elütötte az édesanyját és a III. rendű felperest.

[3] A baleset következtében L A-né koponyacsont-törés, agyzúzódás és traumás sokk sérüléseket szenvedett, amelyek olyan súlyosak voltak, hogy a helyszínen életét veszítette. A balesetben a III. rendű felperes is megsérült, a bal combcsont törését szenvedte el, amivel összefüggésben 2021. december 11-től december 16-ig részesült fekvőbeteg ellátásban.

[4] Néhai L A-né, valamint az I., II. és III. rendű felperesek a balesetet megelőzően teljes értékű, harmonikus, boldog családi életet éltek. A felperesek hozzátartozója napi rendszerességgel szoros kapcsolatot ápolt a különélő szüleivel, a IV. és az V. rendű felperesekkel, valamint különélő testvérével, a VI. rendű felperessel. A tragédia valamennyi felperes életét jelentősen és hátrányosan megváltoztatta, közös családjuk életvitelét, annak szerkezetét súlyosan károsította.

[5] Az I. rendű felperes a mindennapi problémákat jelentő családi feladatok ellátásával egyedül maradt, a gyermekeit egyedül kénytelen nevelni és gondozni, emellett rendkívül megterhelő a saját gyásza mellett a gyermekei gyászfeldolgozását is segítenie. A viszonylag fiatalon és egészségesen elveszített házastársának hiányát, annak körülményeit elviselni, illetve feldolgozni rendkívüli pszichikai megterhelést jelent a számára, emellett pedig a családszerkezet megváltozásával együtt járó életkörülményekbeli és teljes életmód-változás is lelkiileg súlyosan megterheli.

[6] A II. és a III. rendű felpereseket édesanyjuk korai elvesztésével súlyos lelki, érzelmi trauma és hátrány érte, érzelmi kapcsolatrendszerük negatív tartalommal átrendeződött, hiszen édesanyjukkal az elsődleges érzelmi kötődésüket veszítették el. A jövőben azok a helyzetek, illetve körülmények, amelyek szembesíteni fogják őket édesanyjuk elvesztésével, illetve hiányával,

frusztrációt fog okozni nekik, a nagyobb változásokkal együtt járó helyzetekben csak érzékenyebben fognak szerepelni, mert a kisgyermekkorban legfontosabb érzelmi kötődés alanyát, az édesanyjukat veszítették el, így a biztonságos világba vetett hitük is megrendült.

[7] A IV. és V. rendű felperesek családi kapcsolatrendszere is átalakult, hiszen lányuk halálával a családi kapcsolatokat alkotó, illetve azokban megnyilvánuló együttlétek negatív irányban a korábbinál teljesen más jelleget kaptak. Az V. rendű felperesnek az I. rendű felperest is támogatnia kellett érzelmileg és tevékenyen az unokák ellátásában is. Utóbbiakat csakúgy, mint az I. rendű felperest, gyászukban is segítenie kellett. Ezek mellett fokozott lelki megterhelést jelent számára az atípusos autizmussal diagnosztizált gyermekének, a VI. rendű felperesnek az ellátásához szükséges körülmények megváltozása, ugyanis elhunyt lányára ebben már nem számíthat.

[8] A VI. rendű felperest egyetlen testvérének halála érzelmileg mélyen érintette, testvére elvesztése egy számára rendkívül fontos szociális kapcsolatától szakította el. A VI. rendű felperes szociális kapcsolatrendszere, amely a betegsége miatt egyébként is korlátozott, tovább szűkült, testvérével esetleges jövőbeni támaszát is elveszítette.

[9] A közlekedési baleset miatt a gépjármű vezetőjével szemben a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Közlekedésrendészeti Osztálya előtt 09000/3/2022. bü. szám alatt indult büntetőeljárás halálos közúti baleset gondatlan okozása vétségének alapos gyanúja miatt. A baleset időpontjában a balesetben érintett gépjármű az alperesnél rendelkezett kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással.

[10] Az alperes a pert megelőzően a 2022-ben – a vagyoni károk mellett – sérelemdíj címén az I. rendű felperesnek 3.500.000 forintot, a II. és a III. rendű felpereseknek személyenként 3.000.000 forintot, a IV. és az V. rendű felpereseknek személyenként 2.000.000 forintot, a VI. rendű felperesnek pedig 1.500.000 forintot és kamatát fizette meg.

[11] A IV. rendű felperes a per folyamán, 2023. június 27-én elhunyt. Örökösei a törvényes öröklési rend szerint az V. rendű felperes 2/6 részben, a VI. rendű felperes 2/6 részben, valamint a II. és III. rendű felperesek egymás között 1/6-1/6 részben.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

[12] A felperesek keresetükben az alperest az I. rendű felperes javára sérelemdíj címén 17.000.000 forint, vagyoni kár címén 5.553.694 forint lejárt és havi 191.443 forint jövőben esedékes járadék; a II. és a III. rendű felperes javára sérelemdíj címén személyenként 15.000.000 forint, vagyoni kár címén 96.818 forint lejárt járadék; a IV. és az V. rendű felperes javára személyenként sérelemdíj címén 8.000.000 forint, a IV. rendű felperes javára vagyoni kár címén 458.000 forint, a VI. rendű felperes javára sérelemdíj címén 4.000.000 forint megfizetésére kérték kötelezni. A sérelemdíj összeg után a baleset napjától kezdődően késedelmi kamatot is igényeltek a felperesek és egyúttal kérték az alperes által peren kívül megfizetett összegek elszámolását is.

[13] Az alperes a IV. rendű felperes vagyoni kár iránti követelése kivételével a kereset elutasítását kérte, az igényelt sérelemdíj összegeket eltúlzottnak találta. Az alperes nem

vitatta, hogy a perbeli baleset okozásáért a biztosítottja a felelős, erre tekintettel azt sem, hogy a helytállási kötelezettsége fennáll a felperesek irányába.

Az első- és másodfokú ítélet

[14] Az elsőfokú bíróság ítéletével – egyebek mellett – az ítélelhozatalkori értékviszonyok alapulvételével, az alperes által előzetesen teljesített összegeken felül kötelezte az alperest sérelemdíj címén az I. rendű felperes részére 7.000.000 forint, a II. és III. rendű felperesek részére személyenként 6.000.000 forint, a IV. és V. rendű felperesek részére személyenként 2.000.000 forint,

míg a VI. rendű felperes részére 1.000.000 forint megfizetésére. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

[15] Az elsőfokú bíróság a megítélt sérelemdíj összegét azzal indokolta, hogy a balesettel okozati összefüggésben sérült a felperesek családi életéhez való joga, családi életüket és annak szerkezetét hozzátartozójuk halála hátrányosan érintette. Köztudomású tényként kezelte és ekként is hangsúlyozta, hogy egy házastárs, a szülő, a felnőtt gyermek, illetve a testvér elvesztése lelkiileg is megterheli a vele szoros kapcsolatban álló hozzátartozóit. A sérelemdíj mértékének megállapítása kapcsán figyelemmel volt arra, hogy a felpereseknél hozzátartozójuk halálával összefüggésben elhúzódó gyászreakció és lelki eredetű megbetegedés nem alakult ki. Rámutatott arra, hogy az I. rendű felperes életvitelében a felesége elvesztésével jelentős változás következett be, egyedül maradt, így a mindennapi problémákat, a gyermekek nevelését és gondozását, valamint a saját gyásza mellett a gyermekek gyászfeldolgozását is segítenie kellett. Az I. rendű felperes esetében teljes életmódváltozást eredményezett a baleset és ez a kialakult állapot pszichikailag fokozottan megterhelő a számára.

[16] A II.-III. rendű felperesek vonatkozásában az elsőfokú bíróság figyelembe vette, hogy őket nyilvánvalóan súlyos lelki hátrány érte édesanyjuk elvesztésével, érzelmi kapcsolatrendszerük is átrendeződött és a jövőt tekintve megterhelő lesz számukra minden olyan helyzet, illetve körülmény, ahol szembesülniük kell azzal, hogy édesanyjuk ezekben nem vehet részt. Rámutatott arra, hogy a biztonságos világba vetett hitük megrendülésével az élethelyzetükben előálló újabb nagyobb változásokhoz érzékenyebben fognak viszonyulni. Mérlegelési körbe vonta azt a körülményt is, hogy a II.-III. rendű felperesek – annak szemtanúiként – jelen voltak a balesetnél.

[17] A IV., V., illetve VI. rendű felperesek vonatkozásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a hozzátartozójukkal halála előtt szoros kapcsolatot ápoltak, a családi kötelék, illetve kapcsolat egymást támogató jellegű volt. Utalt arra, hogy a IV. és V. rendű felperesek családi kapcsolatrendszerre lányuk halálával ugyancsak átalakult, az V. rendű felperesnek pedig saját gyásza mellett támogatnia kellett az I. rendű felperest érzelmileg is és az unokák ellátásában megnyilvánuló konkrét feladatokban is. Kifejtette: az V. rendű felperesnek az unokáit is támogatnia kellett a gyászukban, ez számára fokozott megterhelést jelentett, illetve az atípusos autizmussal diagnosztizált VI. rendű felperes jövőjét illetően is új tervet kellett kialakítania, miután lányára az ő ellátásában, támogatásában már nem számíthatott. Az elsőfokú bíróság emellett mérlegelési körébe vonta azt a körülményt is, hogy a VI. rendű felperes sajátos pszichikus státuszából adódóan az életében, a megszokott kapcsolataiban, az életkörülményeiben beállt változásokat nehezebben kezeli, így testvére halála érzelmileg mélyen érintette, elvesztése fontos szociális kapcsolatától szakította el. Megállapította, hogy a felperesek a hozzátartozójuk elvesztésével mindannyian elszenvedtek olyan immateriális sérelmeket, amelyek sérelemdíj megfizetését indokolják. Mindezekre

tekintettel az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlatot figyelembe véve a jogsértés súlyára, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a felperesekre gyakorolt hatására tekintettel úgy ítélte meg az ítélelhozatalkori értékviszonyok alapulvételével, hogy a már az alperes által megfizetett összegeken felül a sérelemdíjként az I. rendű felperes vonatkozásában 7.000.000 forint, a II. és a III. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 6.000.000 forint, a IV. és az V. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 2.000.000 forint, a VI. rendű felperes vonatkozásában 1.000.000 forint indokolt a felperesek által elszenvedett sérelem kompenzálására. A néhai IV. rendű felperes vonatkozásában megállapított 2.000.000 forint sérelemdíjból az öröklésre tekintettel a II. és a III. rendű felperesek javára személyenként 333.333 forint, míg az V. és a VI. rendű felperesek javára személyenként 666.667 forint megfizetésére kötelezte az alperest. Az összegek után az ítélelhozatalkori értékviszonyokra figyelemmel a késedelmi kamat kezdő időpontját az elsőfokú ítélet meghozatalának napjától állapította meg.

[18] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a fellebbezett részét részben megváltoztatta, a sérelemdíj mértékét minden felperes vonatkozásában az alperes előzetes teljesítése és a felperesek keresetének összeadásával kapott összegre felemlte.

[19] A másodfokú bíróság indokolása szerint a fellebbezés tárgya már csak a sérelemdíj összegszerűsége volt. Utalt arra, hogy a Ptk. hatályba lépése óta a bírói gyakorlat a sérelemdíj magánjogi büntető funkciójának mind nagyobb teret enged. E körben több eseti döntésre is hivatkozott (Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.310/2021/4., Pf.I.20.259/2019/4., Pf.I.20.407/2021/4.). Rámutatott arra, hogy a sérelemdíj alapját képező személyhez fűződő jogsérelem fogalmilag valamilyen életvitelbeli személyiségi jellegű, annak kibontakoztatásában elszenvedett hátrány, ami akár a károsult társadalmi kapcsolatrendszerében, azaz ilyen értelemben vett külső relációiban vagy akár a belső viszonyaiban, lelki egyensúlyában bekövetkezett kedvezőtlen változás lehet, ugyanakkor a családi élethez fűződő személyiségi jog megsértése és annak következményei mint sérelemdíjra okot teremtő jogsérelem, annak okozatossági összefüggéseiben nem korlátozódhat kizárólag a károsult külvilág által is észlelhető életvitelbeli hátrányos következményeire. Rámutatott arra, hogy bár a felperesek a lelki egészséghez való személyiségi joguk megsértésére nem hivatkoztak, ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy az érzelmi életükre gyakorolt negatív hatások a jelen perben ne lennének érvényesíthetőek, illetve figyelembe vehetőek.

[20] Az elsőfokú bírósággal egyezően megállapította, hogy a felpereseknél elhúzódo gyászreakció és hozzátartozójuk halálával összefüggésben lelki eredetű megbetegedés nem alakult ki. Utalt arra, hogy ezt a körülményt az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a sérelemdíj megállapítása során. Úgy ítélte meg, hogy ezt a rendkívül erős, önmagában a felperesektől el sem várható sérelem megélést, illetve gyászreakciót és feldolgozást a családban éléshez való joguk megsértése miatti sérelem mértéke megállapításakor – különösen nem csökkentő tényezőként – figyelembe venni nem lehet. Hangsúlyozta: nem lehetett az alperes javára figyelembe venni, hogy a felperesek olyan lelki egészséggel vészelték, illetve vészelik át az őket ért nyilvánvaló tragédiát, amennyire az emberileg csak lehetséges. Mellőzte az elsőfokú bíróság ítéletének indoklásából azt, hogy a felperesek oldalán nem alakult ki lelki eredetű megbetegedés a káreseménnyel összefüggésben. Kiemelte, hogy a sérelem mértékének csökkentő hatásaként ezt figyelembe venni nem lehetett, a sérelemdíj mértékére nézve éppen növelő hatást eredményezett.

[21] Megítélése szerint az elsőfokú bíróság az e vonatkozású releváns tényállást döntően helytállóan állapította meg, de azokat nem a kellő súllyal vette figyelembe. Hangsúlyozta: nagyobb jelentőséget kell tulajdonítani a konkrét káresemény egyedi körülményeinek, illetve releváns elemeinek, így ezek között annak, hogy az I., II., illetve III. rendű felperesek a balesetnél jelen voltak, ők testközelből, egyidejűleg voltak kénytelenek tapasztalni, megélni mindazt, ami a káreseményben részes közvetlen sértettel, azaz az I. rendű felperes házastársával, a II. és III. rendű felperesek édesanyjával történt. Együtt voltak kénytelenek tapasztalni a velük szoros kapcsolatban álló hozzátartozójuk rendkívül hirtelen és váratlanul bekövetkező halálát, a tragédia közös átélése olyan, az egész életükre kiható esemény, amelynek kivételes súlyát a sérelemdíj összegszerűségének a meghatározása során az átlagnál lényegesen nagyobb mértékben, kiemelten kell figyelembe venni.

[22] A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy az I. rendű felperes életvitelének, életminőségének megváltozása és az annak alapjául fekvő körülmények (gyermekai ellátásának szükségessége, gyászreakció stb.) megváltozásán kívül a II. és III. rendű felpereseket is nyilvánvaló lelki hátrány érte édesanyjuk elvesztésével, amellyel összefüggésben érzelmi kapcsolatrendszerük is átrendeződött. Utalt arra, hogy a IV., V. és VI. rendű felperesek vonatkozásában is megállapítható volt, hogy a hozzátartozójukkal a halála előtt szoros, egymást támogató családi kapcsolatban álltak, így nemcsak az I., II. és III. rendű felperesek családi élete és e vonatkozású kapcsolatrendszere változott meg, hanem a többi felperesé is, amelyet határozottabb súllyal kellett

elején álló hozzátartozójukat veszítették el. Hangsúlyozta, hogy nagyobb jelentőséggel kellett figyelembe venni azt is, hogy a II. és III. rendű felperesek rendkívül fiatal korban veszítették el az édesanyjukat és így tulajdonképpen az egész életüket édesanyjuk hiányában kell leélniük. A másodfokú bíróság megítélése szerint ezek a körülmények már önmagukban a megállapítottnál lényegesen magasabb összegű sérelemdíjat indokoltak. A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyancsak a sérelemdíj emelését indokolta az az egyébként az elsőfokú bíróság által is, de nem a kellő súllyal értékelt körülmény, hogy a VI. rendű alperes gyógyíthatatlan betegségének jellege és annak következményei folytán a néhai elvesztése a szülei számára is a nyilvánvaló okokon túlmenő további speciális hátrányt is okoz, hiszen az elhunyt hozzátartozóra már senki, sem az V., sem a VI. rendű felperesek (és amíg élt a IV. rendű felperes sem) számíthat a VI. rendű felperes gondozásában.

[23] A másodfokú bíróság kiemelte, hogy a perbeli esetben különös jelentőséget kell tulajdonítani a sérelemdíj jogintézménye büntető jellegű szankciós céljának – összefüggésben a káresemény rendkívüliségével –, az érintett család helyzetének és kilátásainak, a gyermekek fiatal korának, valamint az I., II., III. rendű felperesek balesetkori jelenlétének és annak nyilvánvaló hatásainak, amiért megítélése szerint a jelen perbeli tényállás esetén az immateriális sérelem mértéke a családban való éléshez fűződő személyiségi jog legmagasabb fokát közelítő módon speciálisan magas. Rámutatott arra, hogy a perbeli tényállásból eredő sérelemdíj mértékének a családban való éléshez fűződő személyiségi jog megsértése miatti esetek legmagasabb mértékéhez kell közelítenie.

[24] A hivatkozott eseti döntéseket elemezve a másodfokú bíróság kifejtette, hogy figyelemmel kellett lenni az azóta eltelt időre is. Kiemelte, hogy azóta olyan változások következtek be az ár- és értékviszonyokban, amelyek már önmagukban indokolták tették volna az azokban szereplő sérelemdíjak jelen esetben történő igen jelentős felemelését. A tényállás sajátosságait és azok sérelemdíj összegét növelő hatásait is értékelve arra a megállapításra jutott, hogy a felperesek végső formában fenntartott keresete szerinti sérelemdíjak legalább megállapíthatók a személyiségi jogsértés hátrányainak a

kompenzálására, egyben a magánjogi büntetés funkció érvényesülése végett, azok csökkentése nem volt indokolt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[25] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezése mellett elsődlegesen kérte, hogy a Kúria az elsőfokú bíróság ítéletét hagyja helyben, másodlagosan a jogerős ítéletet változtassa meg és az elsőfokon eljáró bíróság ítéletét a kereseti – és fellebbezési – kérelem korlátai között változtassa meg, harmadlagosan kérte a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását.

[26] Megsértett jogszabályhelyként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 2. § (2) bekezdését, 342. § (1) bekezdését és 370. § (1) bekezdését jelölte meg.

[27] Hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság az ítéletével túlterjeszkedett a felperesek kereseti kérelmén, azaz megsértette a kérelemhez kötöttség elvét. Kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az alperes peren kívül sérelemdíj címén már kifizetéseket teljesített. A jogerős ítélet kirívó jogszabálysértését abban jelölte meg, hogy a másodfokú bíróság a felperesek perben érvényesített sérelemdíj iránti igényét és az alperes által a pert megelőzően sérelemdíj címén már megfizetett tökeösszegeket összeadta, s erre irányuló felperesi kérelem nélkül, ezen összegekben marasztalta az alperest.

[28] Rámutatott arra, hogy a jogerős ítélet [15] bekezdése kifejezetten rögzítette, hogy „a felperesek egyúttal kérték az alperes által peren kívül megfizetett tényállásban szereplő összegek elszámolását is.” Erre tekintettel álláspontja szerint a jogerős ítélet számelírást tartalmaz. Állította,

hogy a másodfokú bíróság félreértelmezte a felperesek sérelemdíj iránti igényét és azt okiratellenesen határozta meg, amelyre tekintettel a mérlegelése is téves. Kifejtette, hogy a jogerős ítélet olyan súlyos és kirívó eljárásjogi hibában szenved, amelynek következtében anyagi jogi felülvizsgálatra alkalmatlan. Utalt arra, hogy a felperesek a per során mindvégig kifejezetten kérték a peren kívül, sérelemdíj címén megfizetett összegek beszámítását, ezért azt a bíróság nem mellőzhette volna.

[29] Hivatkozott arra is, hogy a bírói gyakorlat évtizedek óta egységes a tekintetben, hogy a bíróság döntése túlterjed a kereseti kérelmen akkor, ha a keresetben igényeltnél magasabb összegű kártérítést ítél meg (BH1991. 287.). Hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 370. § (1) bekezdésében foglaltakat is, mert a felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolhatja. Utalt a Pp. 371. § (1) bekezdés b) pontjára is, amely szerint a fellebbezésben fel kell tüntetni a határozott kérelmet arra vonatkozóan, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül. Rámutatott arra, hogy ennek keretében a felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú bíróság által megállapított sérelemdíjak tökeösszegeinek mértékét kifogásolták, és kérték, hogy a másodfokú bíróság azokat a kereseti kérelem, illetve a fellebbezési kérelem mértékéig változtassa meg, emelje fel. E körben hivatkozott a BDT2022. 4546. számú döntésre, amely kimondta, hogy a fellebbezésben foglalt kérelem, azaz a fellebbezési kérelem tartalmának kialakításával gyakorolt rendelkezési jog korlátozza a másodfokú bíróság döntési lehetőségeit. Állította, hogy a másodfokú bíróság a felperesek fellebbezésén túlterjeszkedett, ezáltal jogszabálysértő módon lépte át a felülbírálati jogkörének korlátait akkor, amikor a

felülbírálati jogkörét nem a felperesek fellebbezésének korlátai között gyakorolta és olyan tőkeösszegű sérelemdíjakat ítélt meg, amelyre vonatkozó kérelem nem volt.

[30] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték. Hivatkoztak arra, hogy az alperes az elsődleges felülvizsgálati kérelme tekintetében nem jelölt meg jogszabálysértést és e körben a felülvizsgálati kérelme indokolást sem tartalmazott. Nem értettek egyet azzal sem, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmükön és a fellebbezési kérelmükön. Állították, hogy e körben az a kiindulási alap, hogy az elszenvedett személyhez fűződő jogsérelem reparálására és a pönalizációs funkció betöltésére a per előtt teljesített tőke és a perben keresettel érvényesített tőkemarasztalás együttesen alkalmas-e. Hangsúlyozták, hogy elkülönül a sérelemdíj iránti igény a per előtt megfizetett tételre és a keresettel érvényesített tételre, az összes igényüket a kettő együtt adta, azonban a kereseti igény csak az, amely még nem került megfizetésre. Érvelésük szerint az a tény, hogy az elsőfokú bírósággal azonos módon tévedett az alperes a kereseti követelés értelmezésén, még nem eredményezi azt, hogy a másodfokú bíróság jogsértő módon járt volna el.

A Kúria döntése és jogi indokai

[31] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelme alapos.

[32] A Pp. 406. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálatát az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet kérni. A Pp. 413. § (1) bekezdése és – az eljárásjogi tárgyú elvi iránymutatásoknak az új Pp. hatályba lépése folytán történő felülvizsgálatáról szóló 1/2017. Polgári jogegységi határozat alapján a Pp. hatálya alá tartozó ügyekben is alkalmazandó – a felülvizsgálati kérelem hivatalbóli elutasításának egyes kérdéseiről szóló 1/2016. (II.15.) PK vélemény értelmében a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslati jellegéből következik, hogy a Kúria kizárólag azokat a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél által megjelölt, tartalmában is kifejtett anyagi és eljárásjogi jogszabálysértéseket vizsgálhatja, amelyeket a 45 napos határidőben előterjesztett. A

felülbírálat tartalmi és perjogi kereteit a felülvizsgálati kérelem határozza meg [Pp. 413. § (1) bekezdés b), c) pont, 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4.]. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel [Gfv.V.30.276/2021/7., 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. pontja]. Érdemben ugyanis csak azok a hivatkozások vizsgálathatók, amelyek esetében a törvény által előírt tartalmi követelmények maradéktalanul teljesülnek, az egyéb hivatkozásokat a Kúria figyelmen kívül hagyja (Kúria Pfv.IV.20.242/2023/6.). Az alperes azonban elsődleges kereseti kérelméhez indokolást nem fűzött és megsértett jogszabályhelyet sem jelölt meg, ezért ez a kérelme érdemi vizsgálatra nem volt alkalmas.

[33] Az alperes másodlagos felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a felperesek kereseti kérelmén. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 2. § (2) bekezdését, 342. § (1) bekezdését és 370. § (1) bekezdését jelölte meg. Utal arra a Kúria, hogy a Pp. 424. § (1) bekezdése értelmében eljárási

szabálysértés csak akkor alapoz meg eredményes felülvizsgálatot, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

[34] A Pp. 2. § (2) bekezdése szerint a bíróság – törvény eltérő rendelkezései hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A Pp. az I. fejezet 2. alcímében nevesíti a polgári perrend azon alapelveit, amelyek az eljárás egésze alatt érvényesülnek. A polgári perben érvényesülő egyik legfontosabb alapelv a rendelkezési elv, amelyet a Pp. 2. § (1) bekezdése fogalmaz meg, a Pp. 2. § (2) bekezdése pedig a rendelkezési elv azon megnyilvánulása, amely szerint a polgári perben főszabály szerint a kérelmekhez, jognyilatkozatokhoz kötöttség elve érvényesül. A Pp. 2. § (2) bekezdésének sérelme az adott perben is csak konkrét eljárásjogi részletszabály megsértésén keresztül valósulhat meg (Kúria Pfv.VI.20.270/2020/5.; Pfv.V.20.312/2022/4.; Pfv.IV.20.843/2023/5.), ami az adott perben az alperes által megjelölt Pp. 370. § (1) bekezdése. Erre figyelemmel a Kúria azt vizsgálta, hogy a másodfokú bíróság a felülbírálati jogkörének korlátaira vonatkozó, e konkrét eljárási jogszabályt sértve döntött-e a fellebbezésről.

[35] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt eltéréssel – az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a Pp. 371. § (1) bekezdés *a)-d)* pontjában megjelölt alaki követelmények körében előadottak. A Pp. 371. § (1) bekezdés *a)* és *b)* pontja szerint a fellebbezésben fel kell tüntetni a fellebbezéssel támadott ítélet számát, valamint az ítéletnek a fellebbezéssel támadott rendelkezését vagy részét, továbbá a határozott kérelmet arra, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül. A Pp. főszabálya tehát a kérelemben történő felülbírálat, amely összhangban van a felek rendelkezési jogával, az pedig a fellebbezés tartalmi követelményeinek körében rögzített (Pp. 371. § (1)-(2) bekezdés).

[36] Jelen esetben a felperesek fellebbezése teljesen egyértelmű: az I. rendű felperes esetében az alperes által már megfizetett 3.500.000 forint tőkeösszegezen felül saját jogon további 13.500.000 forint megfizetésére irányult (és így tovább), ami összhangban áll a kereseti kérelmükkel is, amikor úgy fogalmaznak, hogy sérelemdíj címén – az alperes által már korábban megfizetett tőkeösszegezen felül – saját jogon további tőkeösszeget és ennek járulékait igényelték. Sem az elsőfokú bíróság, sem az alperes nem értelmezte tévesen a keresetet, hiszen a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint a felperesek az alperes előzetes teljesítésének az elszámolását vagy beszámítását kérték, amely pl. az I. rendű felperes esetében azt jelenti, hogy az alperesi teljesítéssel együtt összesen kért 17.000.000 forint és kamata sérelemdíjat és ebből már megkapott 3.500.000 forint sérelemdíjat. A felperesek ellenkérelmében foglaltakkal ellentétben a sérelemdíj összegének a meghatározása során nincs jelentősége annak és nem szolgálhat kiindulási alapul sem, hogy az elszenvedett személyhez fűződő jogsérelem reparálására és a pönalizációs funkció betöltésére milyen összeg alkalmas.

[37] Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság értelmezte tévesen a fellebbezést, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 423. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a sérelemdíjat a fellebbezési kérelemnek megfelelően a kereset szerinti összegre emelte fel.

[38] Az elsőfokú eljárásban az előterjesztett vagyoni károk tőkeösszege 11.847.024 forint volt, ebből eredményre vezetett 7.419.444 forint. A sérelemdíj tekintetében az elsőfokú eljárásban a pertárgy értéke 52.000.0000 forint, amely részben a felperesek teljes egészében pernyertesek lettek. Így összességében a 63.847.024 forint teljes kereseti követeléshez képest a teljes marasztalás összege 59.419.444 forint lett, ami kb. 93 %-os arányú pernyertességet jelent a felperesek oldalán. Erre figyelemmel a felperesek által kért 2.603.850 elsőfokú

perköltség nem tekinthető eltúlzottnak, ezért erre az összege a felperesek igényt tarthatnak. Az elsőfokú eljárásban felmerült 1.500.000 forint eljárási illetékből 1.395.000 forint, az állam által előlegezett 1.056.800 forintból pedig 982.824 forint megfizetésére köteles az alperes pervesztessége arányában. A felperesek személyes költségmentessége folytán a fennmaradó összegek (105.000 forint eljárási illeték + 73.976 forint állam által előlegezett költség) az állam terhén maradnak a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján.

[39] A fellebbezési eljárásban a pertárgy értéke a kereset és a fellebbezés helyes értelmezése alapján 28.000.000 forint volt, amely összegben a felperesek teljes egészében pernyertesek lettek. Az alperes a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése és (5) bekezdése alapján köteles a felpereseket képviselő ügyvéd munkadíjának a megtérítésére (520.000 forint + áfa).

[40] A felülvizsgálati eljárásban a pertárgy értékét az alperes elsődleges kérelme alapján kellett számolni, így az 28.000.000 volt. Az alperes a felülvizsgálati eljárásban 15.000.000 forint erejéig lett pernyertes, amely kb. 54%-nak felel meg. Mivel a pernyertesség-pervesztesség aránya között számottevő különbség nincsen, ezért a Pp. 405. § (1) bekezdése és 364. § folytán alkalmazandó 83. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel a 101. § (3) bekezdésére – a Kúria úgy rendelkezett, hogy a felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

[41] A Kúria a tárgyi illetékfeljegyzési jogra tekintettel a Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése, továbbá a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) 3. § (1) bekezdése alapján határozott az alperest terhelő meg nem fizetett felülvizsgálati (1.288.000 forint) eljárási illeték viseléséről. A Kúria az IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján tájékoztatja az alperest, hogy az illetéket az állami adó- és vámhatóság (Nemzeti Adó- és Vámhivatal) 1003200001070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának az ügyszámát és a fizetésre kötelezésre kötelezett adóazonosító számát. A Kúria az IM rendelet 3. § (4) bekezdése alapján figyelmezteti az alperest, ha az illetéket annak esedékességekor nem fizeti meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerinti késedelmi pótlékot kell fizetnie.

[42] A felperesek személyes költségmentességére tekintettel a pervesztességük arányában (kb. 54%) felmerült felülvizsgálati eljárási illeték (1.512.000 forint) az állam terhén marad a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján.

[43] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. §-a szerint alkalmazandó 376. § (1) bekezdés a) pontja alapján – a felperesek kérelmére – tárgyaláson bírálta el.

[44] A Kúria ítélete elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[45] Pp. 2. § (2) bekezdés, 342. § (1) bekezdés, 370. § (1) bekezdés

A döntés elvi tartalma

[46] A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét csak az erre irányuló kérelem korlátai között gyakorolhatja.

Budapest, 2025. május 21.

Dr. Döme Attila s.k. a tanács elnöke Dr. Farkas Antónia s.k. előadó bíró Dr. Madarász Anna
s.k. bíró Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró Dr. Tibold Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő